

A lembranza como problema e como poema

Xosé Manuel Eyré

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

EYRÉ, XOSÉ MANUEL (2011 [2009]). “A lembranza como problema e como poema”. *A Nosa Terra*: 1343 (22 de xaneiro), 32. Reedición en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*.
<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/502>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

EYRÉ, XOSÉ MANUEL (2009). “A lembranza como problema e como poema”.
A Nosa Terra: 1343 (22 de xaneiro), 32.

* Edición dispoñíbel desde o 15 de marzo de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

Tabela das letras. FICCIÓN

- ❶ **O xardín das pedras flotantes.** M. Lourenzo. Xerais.
- ❷ **O neno do píxama a raiais.** John Boyne. Faktoría K.
- ❸ **Tras do solpor.** Haruki Murakami. Galaxia.
- ❹ **A chuvia do mundo.** X.M. Pacho Álvarez Galaxia.
- ❺ **De vivos e mortos.** Xulio Alonso. Ir Indo.

NON FICCIÓN

- ❶ **A corpo aberto.** Manuel Rivas. Xerais.
- ❷ **Historia de Ourense.** Marcos Valcárcel. Xerais.
- ❸ **Vontade de nación.** X. L. Barreiro Rivas. Difusora.
- ❹ **Placeres Castellanos.** Elsa Quintas. A Nosa Terra.
- ❺ **Caderno de notas.** J. Marinhas del Valle. A Nosa Terra.

LIBRARÍAS CONSULTADAS: **Cartabón** (Vigo); **Couceiro** (A Coruña); **Michelena** (Pontevedra); **Pedreira** (Santiago); **Torga** (Ourense); **Central Libreira** (Ferrol); **Andel** (Vigo); **Escolma** (O Carballiño); **Sisargas** (A Coruña).

crítica

POESÍA.

A lembranza como problema e como poema

Oxeito de Freud
Autor: Carlos Lema.
Edita: Espiral Maior.

Oxeito de Freud de Carlos Lema, XI Premio Johán Carballera, é un poemario instalado no equilibrio. Consta de tres partes: "Secuencias que seguen o ritmo compositivo da realidade", antecedidas por un poema pendurado do tempo, nuncio da tensión estética, ética e temática que non vai abandonar.

Trátase dun único poema que, en realidade, son varios poemas concorrentes no mesmo eixo. Na transición entre a primeira e a segunda parte, encontrase o poema "Reflectirse", espello no que cerciorarnos e baixar a mirada; seguimos no mesmo escenario, non mudou o mundo nin os cascallos de nós que quedan. Son tres partes do poemario como tres partes dun movemento difícil de definir pois sempre é retorno, aínda que non obrigadamente un retorno ao lugar de partida.

Mais estas non son páxinas que a nostalgia explique. O poemario é un retorno á infancia, un diálogo con ela desde os ollos dun adulto; mais a infancia, o perdido, non é un *locus amoenus* ou paraíso, utópico, ideal. O poemario, como o retorno, é unha aliaxe de conceptos, de sentimentos, de reflexións que se esvaen como a auga e o tempo entre as mans, como "o plano dunha cidade imaxinaria" (p. 17), como un pinga a pinga de corpos perdidos.

O poemario é un ceo de extractos, un encoro, un cuarto escuro doutra época, unha escalei-

Carlos Lema.

ra mecánica da memoria... Non é exactamente que a voz poética lembre, senón que revive, coma se estivese nos dous tempos á vez. É a vida "non un recurso da lembranza" (p. 25), aínda que tampouco ninguén pode ficar a salvo dos efectos que a lembranza produce, da imprevisibilidade e alcance que estes vincallos ou comunicación co perdido poden acadar. Aínda que, despois da sucesión de secuencias que a excitán, a pregunta continúa: que é lembrar?, "¿unha aproximación ao sentido da literatura?" (p. 28).

Nos tres tempos desta viaxe, el, a voz poética, recoñécese como froito da cultura (as lecturas, sobre todo, en sinerxia coas demais artes, música, filosofía, pintura...), da cultura e do tempo, da historia. E a medida que reflexiona sobre tales encontros, vai reclamando o concurso do seus axentes. E chegan Bartok, Henry James, Tolsoi, Wittgenstein, Freud, a Acrópole, Tutankamón, Leonardo Da Vinci, Proust ou Kafka ou Geppetto. E Freud, loxicamente, a psicología. Porén, malia que o seu auxilio sexa valioso, cada vez máis presente, tampouco teñen entidade como para constituírse en solución, en bisturí salvador ou luz definitiva que borre esta ce-

gueira histórica, este equilibrio indefiníbel, esta acrobacia, estas suturas supurantes que fican nos versos. Malia que, no remate se reclame a voz de John Ashbery, disque o poeta estadounidense máis influínte e recoñecido de hoxe, do século pasado, dos New York Poets.

“
Alembranza,
máis que
un retroceso
no tempo,
máis que
unha volta
atrás, é unha
actualización”

É realmente un problema a lembranza, como para necesitar solución? Simplemente é inevitábel, nin doe sempre nin sempre se acha unha bomboneira na foto, nos cascallos en sepia. Tal vez, e non se agarde que sexa conclusivo, a mellor solución sexa a procura do feito literario como espello e estratexia, a mediatización da poesía, esta medición sen marxes que beirea o feito poético desde un desafiantemente ton meditativo, sen renunciar á dimensión sonora do verso (mesmo procurándoa con delicadeza e firmeza) mais procurando renovar as augas estancas nas que a poesía tende a autocontemplarse e a ser admirada.

Eis o libro, eis a poesía, a poesía ondeante, con coidado ritmo de mar calmo, a poesía herética deste libro como teatro, como escenario e estratexia onde a voz poética se desdobra, onde actúa e se examina desde a estrañeza que sempre conlevan

as lembranzas, esa deslocalización, desubicación que reclama de nós solidariedade histórica, que nos lembra que somos froito dunha evolución inconclusa, incurso. Porque a lembranza, máis que un retroceso no tempo, máis que unha volta atrás, é unha actualización. A crenza de que as vivencias pasan, de que existe un pasado, un presente e un futuro, non deixa de ser pura ilusión. A vivencia queda, fica, ou non existe, simplemente.●

Xosé M. Eyre

Oderradeiro marco da memoria

Cultivos transxénicos

Autor: Carlos Negro.
Edita: Instituto de Estudos Miñoranos / Entidade Local de Morgadães-Gondomar.

Inaugurando unha colección creada para a ocasión e avalado polo premio Certame de Poesía Victoriano Taibo, aparece o cuarto libro de Carlos Negro (Lalín, 1970), un autor que se der a coñecer, no espazo oral e editorial creado por Letras de Cal con *As laranxas de Alí Babá* (1998). Naquela primeira obra, impregnada dunha delicada simboloxía, apreciábase un dos trazos de identidade do escritor: a sinxeleza da súa retórica e a vontade de comunicación. Anos despois, no xardín das laranxeiras de Carlos Negro foi medrando outra vexetación regada polas fontes da cultura do mundo rural, un universo que foi ocupando pouco a pouco os seus versos. A simbiose do rural e o urbano e algunhas das súas estridencias quedaron orixinalmente plasmadas en *Far west* (2001) e, en boa medida, tamén en *Héleris* (2003).

Cultivos transxénicos volve sobre a realidade rural ga- >>>